

Willy Vanderstappen,

Over de asbestkanker die hem zal vellen

“Je wordt ouder, papa. Geef het maar toe.’ Dat liedje van Peter Koelewijn flitste door mijn hoofd toen ik merkte dat ik niet meer zo gemakkelijk bergop fietste. Ik moest naar adem happen, zelfs als ik wat minder hard op de pedalen trapte. Dat was nieuw voor mij. Ik ben een geoefende wielertoerist, geen gram vet aan mijn lijf. Ik straalde letterlijk gezondheid uit. En dan zoiets: hier klopte iets niet.”

Willy Vanderstappen, vertelt zijn verhaal met een opvallende nuchterheid. Hij oogt bij momenten gebroken, daarna weer gedrevener dan ooit. Boos of wrang is hij niet. "Het heeft geen zin om jezelf ongelukkig te maken." Verdriet is er wel. Hij laat de emoties af en toe diep vanuit zijn frêle geworden gestel opwellen. "Ik had van mezelf gedacht dat ik het makkelijker zou aanvaarden. Als een dokter je zegt dat er geen behandeling mogelijk is en je gaat sterven, dan wou ik kunnen antwoorden: 'Dat wist ik al. Iedereen moet sterven.' Maar zo simpel is dat nu niet."

We zitten in de woonkamer van het huis dat hij zelf heeft verbouwd. In de tuin staat - o ironie - een waterput uit asbestcement van Eternit. Kapelle-op-den-Bos ademt Eternit uit. In het dorp liggen op vele plaatsen asbestcementdraailingen, een restproduct dat in de gouden jaren zestig en zeventig gratis werd uitgedeeld en waarmee paden en wegen verhard werden. Asbestcement was het voorbeeld van de moderniteit. Flexibel, weerbestendig, brandveilig en duurzaam. Eternit is trouwens afgeleid van het Franse woord eternité, voor de eeuwigheid dus. Dat ook de dodelijke neveneffecten van het product heel lang kunnen doorwerken is er toen nooit bij verteld.

Iedereen in de regio heeft wel een familielid die bij de fabriek werkt of gewerkt heeft. Willy Vanderstappen zijn vader bijvoorbeeld. En hij zelf ook, in het schooljaar 1965-66, tussen twee studies door, als onderhoudsvakman. Hij was achttien toen, zoon van een arbeider.

Lag zijn noodlot toen al vast? Asbestvezels hebben een incubatietijd van twintig tot veertig jaar. Of was het omdat hij in Kapelle-op-den-Bos is blijven wonen? Een gemeente met opvallend veel longvlieskankers, waar de slachtoffers niet alleen (ex-)arbeiders van Eternit zijn. De 'Kapelse ziekte' houdt het dorp in de ban. Jarenlang werd er over gezwegen, 'omdat er toch niets aan te doen is', maar nu lijkt de omerta definitief gebroken. Het gezwel van Kapelle is opengebarsten door voortdurende druk van de media en de lokale oppositie van Groen! en N-VA. Maar niets deed vermoeden dat het politieke dossier van Vanderstappen zo brutaal gemixt zou worden met zijn persoonlijke leven.

In maart vorig jaar trekt Willy Vanderstappen voor het eerst naar de dokter. Er zit vocht in zijn longen, luidt de diagnose. De oorzaak is een banale virale infectie, niets ernstigs. Opluchting alom. Een operatie volgt, het herstel verloopt relatief vlot en de maanden nadien houdt Vanderstappen zich aan het devies van zijn omgeving: niet overdrijven met dat sporten. En houd rekening met je leeftijd.

In oktober begint plots opnieuw een knipperlicht te branden. Een helling opfietsen is er nu echt te veel aan. Ademnood. Opnieuw naar de dokter. De situatie lijkt ernstig. CT-scan, een hele reeks onderzoeken en dan, tien dagen na het laatste onderzoek, het verdict. Mesothelioom, longvlieskanker. Een kwaadaardig gezwel op het longvlies, waardoor de long zelf minder goed kan functioneren. Een soort eelt die verder blijft woekeren en waar tot op vandaag niets tegen gedaan kan worden, "al mag je de hoop nooit volledig opgeven".

Willy Vanderstappen: "Het was vrijdagavond 3 november om 16 uur. Ik weet het nog precies, we hadden om 15 uur een afspraak en we hebben nog een uur moeten wachten. Die spanning was

ondraaglijk. Plots mogen we binnenkomen en de dokter slingert het meteen in je gezicht. Het is slecht nieuws. Het is longvlieskanker. Dat was mijn doodvonnis."

Hoe kom je dan die eerste uren door?

"Na de afspraak in het ziekenhuis moesten we nog wat boodschappen doen. In de supermarkt komen mijn vrouw en ik plots een vriendin tegen die we al jaren niet meer gezien hadden. Enthousiast vraagt ze hoe het met ons gaat. Je kunt dan niet zeggen: 'Alles goed.' We hebben het haar gewoon verteld, daar in de supermarkt in een hoekje. En wij zijn beginnen te huilen als kleine kinderen."

"Thuis waren twee van onze vier kinderen aan het wachten. Toen we binnenkwamen, waren we sprakeloos. We moesten ook niets zeggen. Het was duidelijk voor iedereen. We zijn in elkaars armen gevallen. De andere kinderen zijn dan ook gekomen. De hele avond hebben we bij elkaar gezeten, tot diep in de nacht. Veel hebben we niet gepraat. Wel elkaar vastgehouden. Gehuild, gevloekt en elkaar getroost."

Wellicht heb je niet veel geslapen die eerste nacht?

"Neen, je kunt niet slapen. Ik hoorde mijn zoon, die 26 is en die beneden lag te slapen, huilen. Ik ben bij hem in bed gekropen en daar hebben we een uur samen gelegen. Ik hield hem vast alsof hij nog een baby was. (*lange stilte*)"

Jullie hebben beslist om het harde nieuws vrij snel bekend te maken aan familie, vrienden en (ex-)collega's. Je stuurde een mail met een knipoog naar Al Gore: een *inconvenient truth*: asbest zal me vellen. Dat is rechttoe rechtaan.

"Het was een schreeuw om hulp. Ik zat hier met mijn miserie en misschien konden dierbaren me helpen om de last die op mijn schouders was terechtgekomen te helpen dragen. Het was eigenlijk ook een uitnodiging om leuke dingen samen te doen. Ik ben nog niet dood. Ik wil de tijd die me nog rest zoveel mogelijk doorbrengen met mijn familie en vrienden. En de gezelligheid opzoeken van hun warmte."

Heeft de dokter je verteld op hoeveel tijd je nog mag hopen?

"Dat is altijd moeilijk in te schatten. Hij vertelde me dat 80 procent van zijn patiënten met longvlieskanker er na twee jaar niet meer is. Twintig procent leeft langer. Het hangt er dus van af. Ik voel me nu nog niet ziek. Ik kan zowat alles doen zoals vroeger, alleen trappen oplopen of een helling opfietsten lukt niet goed meer. Mensen die me begeleiden, zeggen me dat het goed is dat ik blijf doen wat ik altijd graag heb gedaan. Wat fietsen, veel tijd doorbrengen met familie en vrienden. Ik blijf me ook politiek inzetten voor het dossier, al ga ik niet meer naar iedere vergadering."

Is het overheersende gevoel toch niet boosheid?

"Neen, ik ben niet boos. Zelfs al rijd ik voorbij de fabriek van Eternit, op weg naar het ziekenhuis in Mechelen, dan nog voel ik geen boosheid. Wat helpt het? Ik wil mijn energie aanwenden voor wat nog veranderd kan worden. Het komt eropaan om geen bijkomende slachtoffers meer te maken. Daarvoor wil ik nu vechten. (*stilte*) Dat zal mijn politieke testament worden. En ik heb recht van spreken."

Uit: Grote jongens huilen niet – Peter-Jan Bogaerts | C2007 uitgeverij Van Halewyck